

5. ΜΙΚΡΟΠΕΡΙΟΔΟΣ Κ' Η ΑΚΡΟΠΕΡΙΟΔΟΣ ΛΟΓΟΣ

Μικροπερίοδος λόγος

Λόγος απλός, λίτος, απέριτος, βαφής.

Στηρίζεται στην παρατακτική σύνδεση και συμβάλει στην κατανόηση των νοημάτων, διευκολύνει τη διαδικασία ανάγνωσης και πρόληψης.

Προδίδει γρήγορο ρυθμό, κοψικό (ελλειπτικός λόγος), παραστατικότητα, ζωντάνια (Έμφαση και αμερότητα).

Σ.Σ. : Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι αεθματικός, αχχώδης και να επιδιώκει τη μετάδοση αντίστοιχων συναισθημάτων που βιώνει ο πομπός (προς τον δέκτη).

Μακροπερίοδος λόγος

Αποδίδει σύνδεση συλλογιστική πορεία και στηρίζεται στη διαδοχική υπόταση.

(Ξεωλιχεται και αναπαύσεται η επιχειρηματολογία του πομπού, ώστε να την καταστήσει πειστική).

Προδίδει:

Δύναμη, ένταση, έμφαση, μεστότητα στον λόγο.

Ύψος επίθετο, σύνδετο. (+ Δες πίσω)

Βοηθά τον δέκτη να αναληφθεί η διαπλοκή των εννοιών και των σκέψεων.

Αποτελεί δείγμα ικανότητας χειρισμού της γλώσσας.

Σ.Σ. : Για να τον χρησιμοποιήσει κάποιος, πρέπει να χαρίζεται καλά τη γλώσσα, αλλιώς παραδύρεται σε συντακτικά λάθη.

Έτσι, μερικές φορές στον μακροπερίοδο λόγο ενδέχεται να υπάρχει χαλάρωση από πλευράς λογικών σχέσεων, καθιστώντας τα νοήματα ασαφή και δυσκολεύοντας τη διαδικασία κατανόησης και προέληψης.

+ Αναδεικνύει τις ειδικές σχέσεις ανάμεσα
έας έννοιες (αιτιολόγησης, σκοπού, επιπε-
ράματος κ.ά.)

Ο μακροπερίοδος λόγος επιλέχεται σε
κείμενα επιχειρηματολογίας και προσδίδει
ύψος επίσημο και σοβαρό.

h. Χρήση ευθείας ή πλάγιου λόγου

Ευθύς λόγος *

- ° Προσδίδει : αμερότητα
ζωντάνια
παραστατικότητα
- ° Χρησιμοποιείται
για λόγους
δραματοποίησης
- ° Δημιουργεί κλίμα οικειότητας με τον αναγνώστη και
συμβάλλει στο να βιώσει άμεσα όλα του μεταφέροντα
(απόψεις, εκθέσεις, εντυπώσεις, ιδέες, σχέδια, κινήτρα κ.ά.)
- ° Ο αναγνώστης έχει τη δυνατότητα να αξιολογήσει,
να χαρακτηρίσει, να κατανοήσει και να κρίνει τον
(λογοτεχνικό) χαρακτήρα του ήρωα.
- ° «Σπάει» η μονοτονία του λόγου, με αποτέλεσμα να
ελκύεται το ενδιαφέρον του αναγνώστη και να
κεντρίζεται η προσοχή του.

* Σ.Σ. : Στον ευθύ λόγο μεταφέρονται αυτούσια τα
λόγια ενός ήρωα.

Τοποθετούνται : α) μετά από παύλα (—)
β) σε εισαγωγικά (« »)

Πλάχιος λόγος

Ο λόγος του ήρωα ενσωματώνεται σε εκείνον του αφηγητή. Χρησιμοποιούνται ρήματα εξάρτησης.

- Ο αποδέκτης της αφήγησης / αναγνώστης δεν μαθαίνει τις ακριβείς λέξεις που «προφέρει» ο ήρωας αλλά μόνο το περιεχόμενό τους, και μάλιστα όπως ακριβώς του το «προφέρει» ο αφηγητής, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να υπερτονίζει, να προσπεράσει/αποδιωγήσει, να υποβαθμίσει... τα όλη που εκείνος επιθυμεί.

Εναλλαγή ευθέος και πλάχιου λόγου

Προφέρει ζητήματα στο έπος του καμένου, αφεστιά, δραματοποίηση, υφολογική ποικιλία.

9.

Ιδιαίτερη χρήση προδιορισμών κυρίως επίθετων

- Διαφορετικά πραγματολογικά στοιχεία (πομπός, δέκτης, η σχέση τους), η μορφή του μέσου επικοινωνίας και το ύψος καθορίζουν την απουσία ή την παρουσία τους, μικρή ή μεγάλη (συχνότητα εμφάνισης στον λόγο).
- Το αφηγηματικό κείμενο, για να αναπτύξει τα δομικά του στοιχεία, χρησιμοποιεί και το ανάλογο λεξιλόγιο, μέρος του οποίου αποτελεί και το επίθετο (άλλο λεξιλόγιο είναι τα ρήματα δράσης και έκφρασης συνειδημάτων, οι χρονικοί σύνδεσμοι, τα χρονικά επιρρήματα). Με τη χρήση των επιθετικών προδιορισμών δημιουργούνται οι νοητικές εικόνες και αναδεικνύονται είτε τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά πραγμάτων και προσώπων είτε οι ειδοποιό διαφορές τους. Επίσης, με τη χρήση των επιθέτων, ο εκάστοτε αφηγητής προβαίνει σε αξιολογικές κρίσεις, ^{εχολα} χυτικές και αφαιρέσεις για τα πρόσωπα, τις καταστάσεις, τις ενέργειες και τα αποτελέσματα.

1. Χρήση λέξεων συγκινησιακά / βιωματικά
οργανωμένων